

Vækstregion Midtjylland

Vækstregion Midtjylland

© Det midlertidige vækstforum for Region Midtjylland

ISBN: 82-7645-815-7

Første oplag: 2.000

Udarbejdet af ECON Analyse A/S og

Dam Jespersen Aps

Produktion og layout: 1508 A/S

Tryk: Stormtryk

Indhold

Midtjylland på vej	5
Mulighedernes region – regionens udfordringer	6
Midtjyllands innovationspotentiale	8
Bedst til at anvende ny teknologi	12
Udvikling af nye virksomheder	14
Udvikling af eksisterende virksomheder	16
Vækst gennem menneskelige ressourcer	18
Oplevelsesregion Midtjylland	22
Attraktive yderområder og landdistrikter	24
Region med udsyn	26
Fakta om Midtjylland	28

Midtjylland på vej

Region Midtjylland er på vej. Det bliver en region med 1,2 mio. indbyggere og oven i købet med den største forventede befolkningsvækst blandt alle de fem nye danske regioner.

Det er et Midtjylland med et varieret og internationalt erhvervsliv, overlevelsedygtige iværksættere, og en stor spredning af forsknings-, uddannelses- og videninstitutioner. Den nye region kan også byde på oplevelser i verdensklasse for besøgende udefra og for regionens egne indbyggere og erhvervsliv. Alt sammen et godt udgangspunkt for fortsat vækst, udvikling og beskæftigelse.

Der er mange udfordringer at tage fat på, hvis regionen skal udvikle sig, som vi ønsker det. Vi skal kende og styrke vore egne ressourcer og kompetencer. Vi skal kende og styrke de vilkår, som sætter rammerne for erhvervslivets vækst og udvikling. Vi skal kende og styrke de potentialer og muligheder, der ligger i et øget samarbejde mellem regionens mange aktører.

Gennem de senere år er det blevet mere tydeligt, at regionale vilkår er vitale for virksomhedernes udvikling og globale konkurrencekraft. Det bliver en vigtig opgave for den ny region at frigøre energi til fornyelse og innovation, som kan nå ud i alle hjørner af regionen. Det kræver samarbejde og enighed om fælles visionære tanker og initiativer inden for flere indsatsområder.

Som et vigtigt første skridt på vejen er der etableret et midlertidigt vækstforum, som har deltagelse af regionale ressourcepersoner. I efteråret 2005 vil vi diskutere, hvilke væsentlige udfordringer og muligheder, som Region Midtjylland står over for. Debatten vil naturligt udfolde sig omkring de indsatsområder, der er nævnt i den nye lov om erhvervsfremme. Det drejer sig om at styrke:

- [Innovation](#)
- [Anvendelse af teknologi](#)
- [Udvikling af virksomheder](#)
- [Menneskelige ressourcer](#)
- [Oplevelsesregion](#)
- [Yderområder og landdistrikter](#)
- [Internationalisering](#)

Det midlertidige vækstforum for Midtjylland lægger vægt på, at debatten medvirker til at skabe fælles erkendelser omkring udfordringer og muligheder. Alle skal føle sig inddraget og beriget, så der kan opnås en fælles forståelse af udfordringerne og mulighederne for at skabe holdbare løsninger. Debatten er et vigtigt bidrag til det videre arbejde i vækstforum.

Vi håber at denne debat- og faktapublikation kan inspirere til en sådan debat om de centrale udfordringer og perspektiver for vækst i den kommende Region Midtjylland. I første omgang kan publikationen bruges til at starte debatten på de rundbordssamtaler, som det midlertidige vækstforum inviterer til rundt omkring i regionen.

God læselyst og god debat!

På vegne af det midlertidige vækstforum for Region Midtjylland

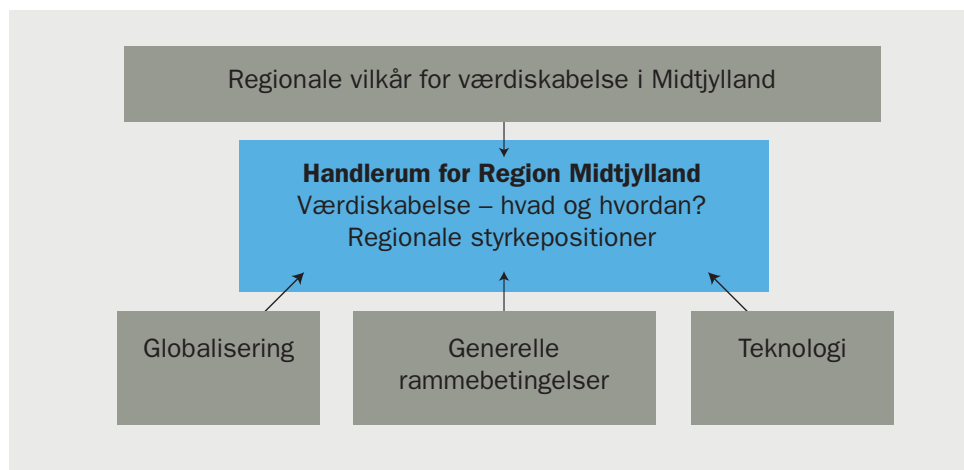
Formand Niels Nygaard

Mulighedernes region – regionens udfordringer

Udviklingen i Midtjylland formes ikke kun af udefra kommende forhold – Det er lige så meget et resultat af det vi kan, det vi vil, og det vi gør. Det regionale handlerum er stort. Hvordan udnytter vi det?

Mulighederne og udfordringerne for Midtjylland skal findes i spændingsfeltet mellem globale udviklingstendenser og de regionale styrker og ressourcer. Her findes handlerummet for at skabe en regional udviklingsdynamik.

Og her skal den nye og økonomisk stærkere Region Midtjylland tage fat. Det nye regionsråd og det regionale vækstforum skal løfte denne udfordring i et samarbejde med de nye større kommuner, regionens virksomheder, viden- og kulturinstitutioner, offentlige myndigheder og mange flere. Sigtet er fortsat at skabe udvikling og vækst i regionen.

Handlerummet for regionens vækst findes mellem de regionale forudsætninger og udviklingstendenser i omverdenen.

For at belyse de regionale styrker og svagheder er syv indsatsområder til debat. Det er vigtigt at tage konkret udgangspunkt i hvert enkelt indsatsområde, men de enkelte områder må heller ikke ses for isoleret, for de indgår i et samspil med hinanden. De syv indsatsområder er:

Innovation, handler her om at introducere nye, forbedrede og værdiskabende produkter, produktionsprocesser, serviceydelser, forretningskoncepter og leveringsmåder. Dialogen og indsatsen på området skal forholde sig til udfordringerne og hvordan man i regionen bedst understøtter videnopbygning og videndeling. Det handler både om den *forskningsdrevne inno-*

vation, der tager udgangspunkt i de nye muligheder, der viser sig i forskningen, og den *brugerdrevne innovation*, der opstår gennem samarbejdet mellem virksomhed eller institution på den ene side og kunde eller bruger på den anden side.

Anvendelse af teknologi, ses her som et af de vigtigste elementer i de fleste virksomheders innovationsprocesser. Derfor diskuteres det som et tema for sig. Dialogen og indsatsen på området skal forholde sig til udfordringerne, og hvordan man i regionen bedst understøtter videnopbygning, videndeling, spredning og implementering af ny teknologi hos regionens mange og forskelligartede virksomheder.

Udvikling af virksomheder, handler om hvordan man i regionen bedst styrker og sikrer etablering og overlevelse af nye virksomheder. Dialogen og indsatsen på området skal forholde sig til udfordringerne, og hvordan man fremmer mere iværksætteri og de små og mellemstore virksomheders fortsatte udvikling og vækst.

Menneskelige ressourcer, drejer sig både om kompetenceudvikling i virksomhederne og gennem regionens uddannelsesinstitutioner. Dialogen og indsatsen på området skal handle om, hvordan regionen kan øge andelen af unge, der starter på og gennemfører en kompetencegivende uddannelse, hvordan man kan udvikle regionens særlige kompetencer blandt andet gennem livslang læring, og hvordan man kan styrke kvaliteten af kompetenceudviklingen og det sociale engagement i virksomhederne, samt hvordan regionens vejledningstilbud kan fungere bedst muligt.

Oplevelsesregion, bruges som samlende begreb for de erhverv i regionen, der lever af at sælge oplevelser (turismeprodukter, messearrangementer, kultur, natur, koncert- og musikoplevelser, design, mode, sport, medier og meget mere). Dialogen og indsatsen på området skal blandt andet handle om udfordringerne og behovet for koordineret markedsføring og -udvikling, skabelse af nye produkter og koncepter, tiltrækning af

nye kunder, og i det hele taget at gøre Midtjylland til oplevelsernes region for os, som bor her.

Yderområder og landdistrikter, er områder der ligger placeret lidt længere væk fra de større byområder og er mindre befolkningstætte. Det er en udfordring at få disse områder med på vækstvognen, så der kommer balance i regionens udvikling. Dialogen og indsatsen på området skal blandt andet handle om, hvordan udviklingsaktiviteter kan sikre etablering og overlevelse af virksomheder og bosætning af borgere i yderområderne, samt sikre adgang til uddannelse og infrastruktur.

Internationalisering, er et tema, der står højt på dagsordenen både for Midtjyllands virksomheder, for uddannelsesinstitutionerne og for myndighederne. Dialogen om udfordringer og mulige initiativer på området har fokus både på regionens samlede aktiviteter og samarbejde udad til, internationalisering af regionens virksomheder og institutioner og samarbejde og koordinering på området indadtil.

Debatten om de syv indsatsområder tager afsæt i en række tværgående udfordringer:

Tværgående udfordringer

- Helhedsorienteret fokus på den regionale udvikling
- Se regionale muligheder i en globaliseret økonomi
- Udvikle et tæt og stærkt regionalt samarbejde

Midtjyllands innovationspotentiale

Virksomhederne skaber selv deres egne innovationssucceser men offentlige institutioner – nationale såvel som regionale – er ofte spillere i processen med forskning, ideer, rådgivning – og de er med til at fjerne de værste forhindringer på vejen. Hvordan skaber vi flere midtjyske innovations-succeser?

Innovationsudfordringen

Danmark er sammen med resten af verden for alvor trådt ind i den globale videnbaserede økonomi. Her er vinderne de virksomheder som skaber nye succesfulde produkter, serviceydelser eller leveringsformer hurtigere end deres konkurrenter. Høj kvalitetsprodukter udgør ca. 40 pct. af den danske eksport og i de senere år har andelen været stigende. Disse markeder er attraktive da der opnås højere priser. Innovationsudfordringen går ud på at udvikle og introducere høj kvalitetsprodukter og serviceydelser på markedet. Herved kan

vi øge indtjeningen – og dermed væksten og velstanden i regionen.

Indtil for få år siden blev innovation som erhvervspolitisk instrument primært set som en forskningsdrevet proces. Det vil sige som forskningsresultater, der omsættes til succesfulde produkter på markedet. Men i dag ved vi at ikke al forskning leder til innovation og ikke al innovation er forskningsbaseret. Forskning er fortsat vigtig men innovation i dag er en mangesidet proces, hvor også kontakten med kunder, samarbejdspartnere og viden om forskningens resultater indgår. Fremadrettet vækst i Region Midtjylland skal basere sig på både en forskningsdrevet og en mere virksomhedsnær og brugerdrevet innovation.

Innovation på midtjysk?

Midtjylland har mange gode ingredienser til en kraftig innovationscocktail. Regionen består for det første af mange og forskelligartede mindre virksomheder. I den nye globale og videnbaserede økonomi har de mindre virksomheder mange afgørende konkurrencefordele. De er ofte enkelt, ubureaukratisk og uformelt organiserede. De søger væksten og har ofte lettere ved at udnytte den gode idé, ligesom de er bedre til at belønne de medarbejdere som bidrager til succeserne.

I Midtjylland findes der nogle erhverv med særlig betydning for regionen bl.a. tekstil, design, IT, møbel- og træindustri, fødevarer samt miljø og energisektoren. De erhverv kan udnyttes til at skabe mere innovation og dermed vækst.

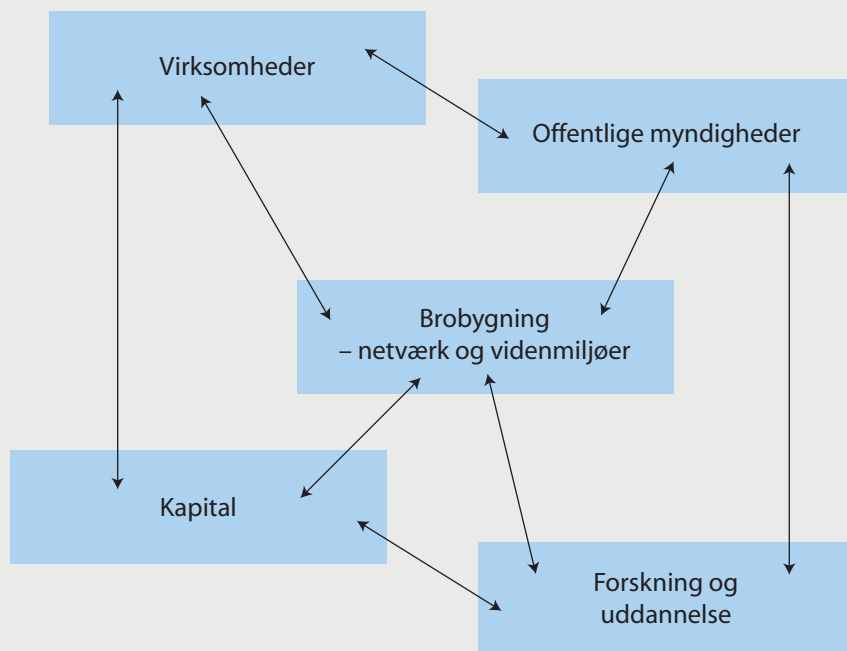
Midtjyske erhvervsstyrker

- Fødevarer – fra jord til bord med betydelige forskningskompetencer
- Træ og møbel – et konkurrenceudsat erhverv
- Tekstil og beklædning – fokus på design og markedsudvikling
- Metal og produktionsteknologi – specialiserede underleverandører, nicheprodukter
- Energi – globalt markedsledende inden for vindmølleproduktion
- IKT – med en stadig stigende forskningsmæssig forankring

Men opmærksomheden skal også rettes mod, at Midtjylland har en overvægt af traditionelle erhverv, der for landet som helhed er i tilbagegang. En udfordring bliver at udvikle produkter med højere vidensindhold – også inden for de traditionelle erhverv. Tekstil og beklædning har eksempelvis været gennem store om-

Markedet

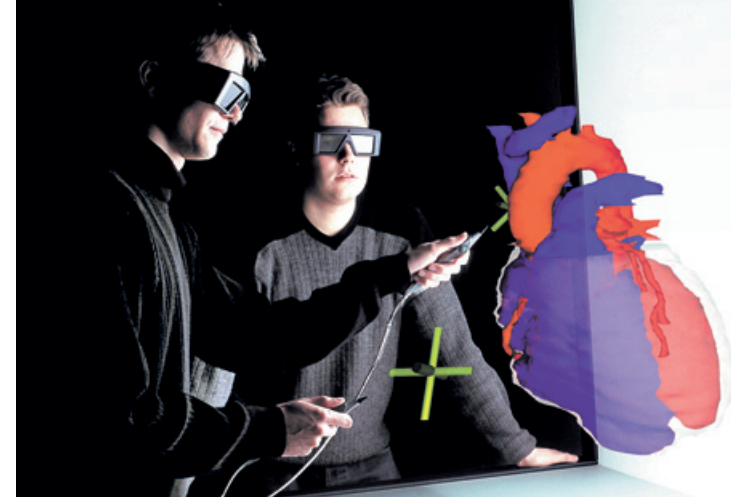

væltninger, og står i dag som et meget anderledes erhverv i regionen end for 20 år siden.

Den anden vigtige del i vores midtjyske innovationscocktail består af forskningsinstitutioner og organisa-

tioner, som bygger bro mellem virksomheder, myndigheder og forskningsinstitutioner samt kapitalformidlere. Det drejer sig her om at bringe viden og ressourcer i spil mellem virksomheder forskningsinstitutioner, rådgivere og andre formidlere af viden.

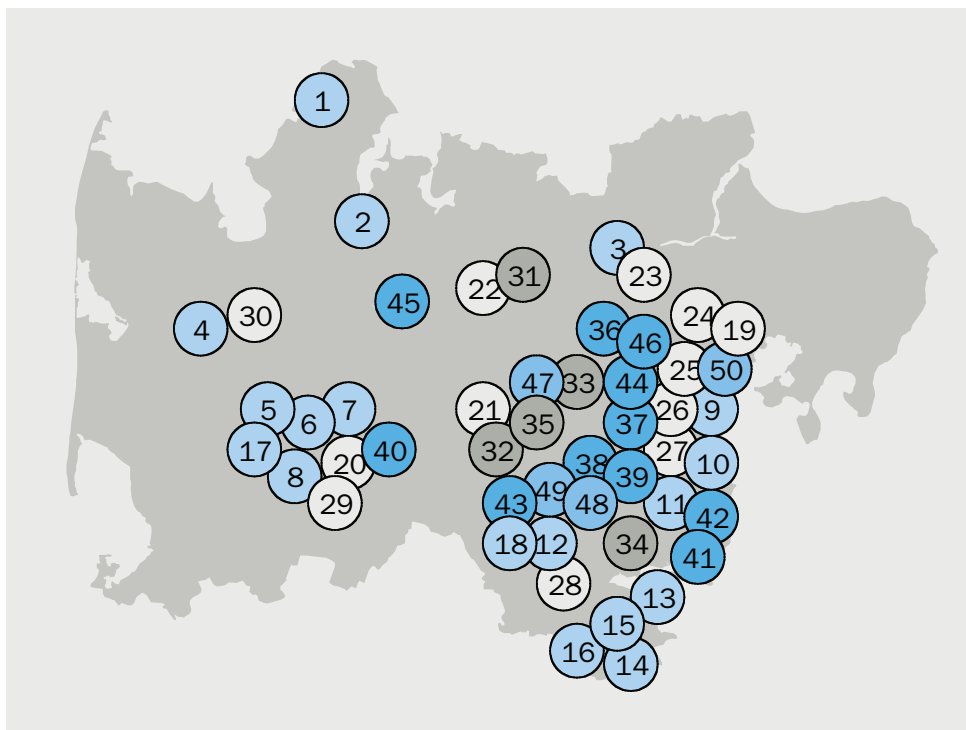
Innovation gennem regionalt samarbejde.

Forskningens eksperter er ikke altid eksperter i anvendelsen og nyttiggørelsen af den ny viden. Her udfylder andre aktører en vigtig rolle. I Midtjylland bruger vi ofte betegnelsen brobyggere om de vigtige formidlere, der bygger bro mellem regionens forskningsinstitutioner og virksomheder.

Der er store potentialer i at bygge bro og udvikle samarbejdsrelationerne mellem forskning, erhvervsliv og offentlige institutioner i Midtjylland. Regionen ligger som nr. 2, når det gælder præstationer på innovationsområdet – før de nord og sydjyske regioner, men langt efter Region Hovedstaden.

Der er altså rum for forbedringer. Mange forskningsresultater når stadig ikke ud til virksomhederne og for få virksomheder deltager med input og inspiration til forskningen. Der er vigtige udfordringer at tage fat på for medlemmerne af det midlertidige vækstforum i Region Midtjylland – Hvordan sikrer vi væksten gennem innovation?

Oversigt over 50 miljøer og institutioner, som understøtter innovation i Region Midtjylland

Oversigten er ikke komplet. Egentlige brobygningsinstitutioner som primært skaber kontakt mellem videninstitutioner og virksomheder er ikke medtaget her. Et eksempel herpå er Erhvervskontakten ved Handelshøjskolen i Aarhus.

Videnmiljøer

1. Dansk Skaldyrcenter
2. Udviklingscenter for Møbler og Træ
3. Videntcenter for turisme og oplevelsesindustri
4. VIFU – Videntcenter for Fødevareudvikling
5. HIH Vind
6. Center for underleverandører
7. HIRC – Hydrogen Innovation & Research Center
8. CITU – Center for integreret IT-udvikling
9. Filmby Århus
10. ISIS Katrinebjerg
11. CAVI, Center for Avanceret Visualisering og Interaktion
12. Videntcenter for innovative processer/ Vitus Bering
13. ID-forum-designcenter
14. DTA – Danmarks Transportakademi
15. Egion
16. Foodture
17. Videntcenter for Intelligente Tekstiler/ på TEKO
18. Agricon Valley, Horsens

Forsker- og udviklingsparker

19. Østjysk Innovation
20. HIH-Development
21. EUC Silkeborg
22. Agro Business Park
23. Udviklingsparken Randers
24. Rosenholm Udviklingspark
25. Forskerparken Aarhus
26. Forskerpark Skejby
27. Udviklingsparken A/S / IT-huset
28. Innovation Horsens
29. BIRC Innovation and Research Center
30. NU-Park, Holstebro

Sektorforskningsinstitutioner

31. Danmarks Jordbrugsforskning
32. Danmarks Miljøundersøgelser
33. Danmarks Fødevareforskning
34. Forskningscenter Bygholm
35. Danmarks Fiskeriundersøgelser

Lange videregående uddannelsesinstitutioner og forskning

36. Aarhus Universitet
37. Handelshøjskolen i Århus
38. Det Jyske Musikkonservatorium
39. Arkitektskolen Århus
40. HIH
41. Det Jyske Kunstakademi
42. Ingeniørhøjskolen i Aarhus
43. Center for Videregående uddannelse/ Vitus Bering
44. Jysk Center for Videregående Uddannelse/ Bioanalytikeruddannelsen
45. CVU MidtVest, Animationsværkstedet, Tekstil-seminar
46. Kaospilotuddannelsen

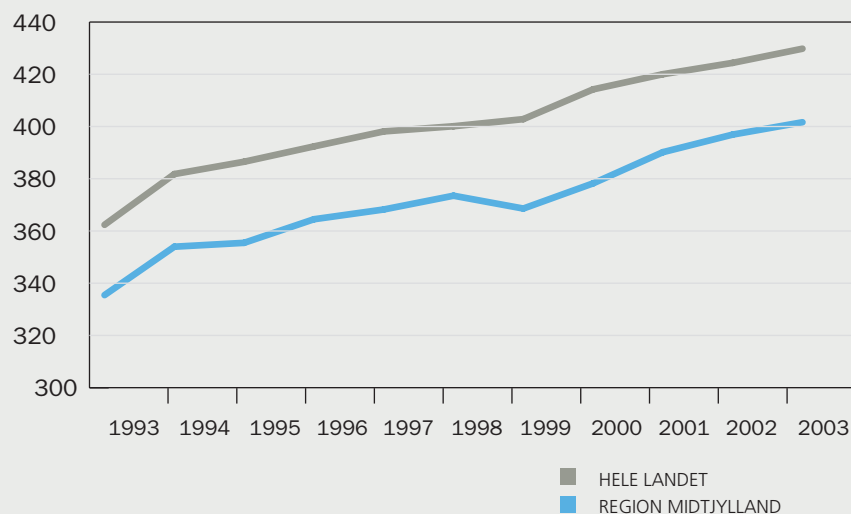
Godkendte Teknologiske Serviceinstitutioner (GTS)

47. Teknologisk Institut
48. Force Technology
49. DELTA, Dansk Elektronik, Lys og Akustik
50. Dansk Standard

Produktivitetsudviklingen i Region Midtjylland

Bruttoværditilvækst pr. beskæftiget (1.000 kr. 2003 - priser)

Midtjylland står over for et stigende pres for at styrke innovationen på grund af en svagere udvikling i produktiviteten.

På regionskortet ses en oversigt over nogle typer af institutioner og miljøer, som i dag medvirker i arbejdet med at indfri Midtjyllands innovationspotentiale. Listen er ikke komplet men giver et godt indtryk af mange aktører på forskellige niveauer og med forskellig lokalisering.

Samtidig er det værd at bemærke at også uddannelsesinstitutioner på andre niveauer end de listede, heri-

blandt de tekniske skoler, også spiller en rolle når innovationspotentialet skal indfries.

Samlet er det et interessant spørgsmål hvilke samarbejds- og samspilsrelationer der eksisterer i dag mellem de mange nævnte institutioner indbyrdes og i forhold til virksomhederne. Og hvordan fremtidige samarbejdsrelationer kan prioriteres og styrkes.

debat

Centrale spørgsmål

- Hvordan kan vi styrke innovationskulturen i virksomhederne?
- Skal vi opbygge flere viden- og netværksmiljøer for at bygge bro mellem virksomheder og forskning?
- Hvilke krav kan vi stille til forskningsinstitutionernes bidrag til at øge innovationen

Bedst til at anvende ny teknologi

Teknologianvendelse er et af de vigtigste elementer i de fleste virksomheders innovation. Høj vækst skabes ikke kun af virksomheder, som udvikler ny teknologi, men også hos de hurtige 'efterfølgere', der bruger den teknologiske løsning, som er mest gangbar og effektiv på markedet. Hvordan bliver midtjyske virksomheder mestre i teknologianvendelse?

Den teknologiske udfordring

Mange faktorer har betydning for at virksomhederne kan få kommerciel succes ved at inddrage ny teknologi. Der kræves for det første viden om nye teknologiske muligheder og udviklingstendenser på virksomhedernes specifikke forretningsområder.

Anvendelse af ny teknologi kræver ofte adgang til et veludbygget bredbånd, ligesom teknologianvendelse

kan være ressourcekrævende. I mange tilfælde er adgang til kapital en afgørende forudsætning for at kunne anvende ny teknologi.

Midtjyllands teknologianvendelse

Målt på en række af de centrale rammebetingelser – adgang til ny viden om teknologi, IKT/ bredbånd og kapital – står Midtjylland stærkt. Der er dog et stykke til overliggeren – som holdes af Region Hovedstaden. Midtjylland opnår en andenplads, når det angår informations- og kommunikationsteknologi som vækstdriver.

I Midtjylland arbejdes på flere områder og niveauer med at fremme anvendelsen af ny teknologi blandt regionens virksomheder. Der er gennem de senere år sket en opbygning af teknologisk ekspertise hos regionens videntcentre. Disse initiativer er typisk målrettet de teknologiske spidskompetencer, som findes blandt regionens virksomheder, eksempelvis inden for sundhedsteknologi, miljørigtig energi, fødevarer, transport samt handel og service.

På det praktiske plan deltager regionens erhvervsservicecentre og kommunale aktører i formidling af viden om teknologiens nye anvendelsesmuligheder.

Endelig har flere organisationer og netværkssamarbejder, som også arbejder med teknologianvendelse set dagens lys, heriblandt:

Innovation Lab, Århus ligger på Katrinebjerg, som er en fremvoksende IT-klynge. Gennem et internationalt netværk skabes overblik over fremtidens teknologi og dens anvendelse. Læs mere på innovationlab.net

IT-støttet Innovation, samarbejde mellem Vitus Bering Danmark, Egion, samt erhvervsvirksomhederne, KOMPAN A/S, IC-AUTOMATION AS, Bie og Berntsen A/S og Carl J. Nielsen & Søn A/S og Teknologisk Institut om IT-anvendelse. Læs mere på vitusbering.dk

IKT-Smil-projektet, som rustet små og mellemstore virksomheder i Viborg til globaliseringen gennem teknologisk innovation. Læs mere på it-viborg.dk

Videnscenter for fødevarerudvikling (VIFU), som er etableret for at bygge bro mellem forskningen og uddannelsesmiljøerne på den ene side og producenter, landmænd, fiskere og virksomheder på den anden side. Læs mere på vifu.net

Agricon Valley – Dansk Landbrugs- og Fødevarenetværk skal skabe synergier via netværk og udviklingsprojekter mellem videninstitutioner, forskning, virk-

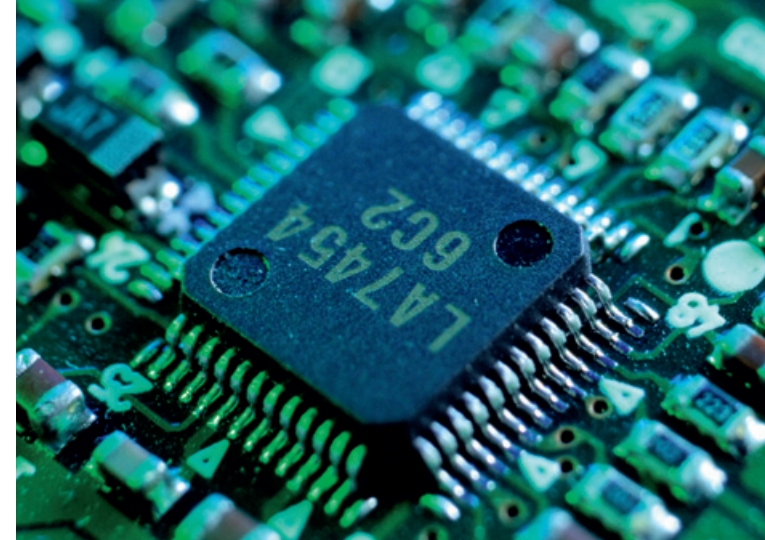

somheder og organisationer inden for landbrugs- og fødevarerområderne i hele værdikæden fra jord til bord. Læs mere på www.agricon-valley.dk

H2O brint truck projektet, som varetages af et innovationskonsortium. Målet er at etablere kommerciel produktion af brændselscellebaserede motorenheder. Læs mere på brintamt.dk.

NanoFood konsortiet, som er etableret for at udbygge og styrke samarbejdet mellem fødevarerhvervet og den offentlige forskning. Læs mere på inano.dk

Disse eksempler viser, at ny teknologi ikke bare kommer ude fra, men at Midtjylland også bidrager til den teknologiske udvikling. En positiv tendens, hvis betydning understreges af, at ny teknologi og ikke mindst IKT er afgørende for fortsat vækst og velstand.

Centrale spørgsmål

- Hvilket behov er der for at styrke virksomhedernes kompetencer til at nyttiggøre avanceret teknologi? – og hvordan gøres det?
- Hvilke teknologier skal – set ud fra et erhvervsudviklingssynspunkt – fremmes gennem opbygning af forsknings- og videncenter?
- Hvordan kan vi tiltrække flere forskningsmidler til Midtjylland – fra nationale kilder såvel som fra EU's F&U-programmer?

Udvikling af nye virksomheder

Midtjylland er Danmarksmester i at få virksomheder til at overleve, men vi skaber stadig alt for få helt nye virksomheder. Og mange af de nye virksomheder mangler enten viljen eller evnen til at vokse. Hvordan kan vi blive mestre i iværksætteri?

Virksomhedsetableringer udgør et vigtigt bidrag til erhvervsmæssig fornyelse. I Midtjylland skal vi blive bedre til, at skabe flere nye virksomheder. I Midtjylland etableres der 3.000 nye virksomheder om året, Flest i den østlige del af regionen. Tallet har ligget stabilt gennem mange år.

Iværksætterudfordringen handler imidlertid ikke kun om at få flere nye virksomheder, men også om at få flere til at overleve og præstere vækst.

Mange iværksættervirksomheder har en svær tid de første leveår. Det gælder også for iværksættere, som er både ambitiøse og vækstorienterede.

Regionen har dog særdeles gode traditioner og præstationer her. I Danmark kan vi præstere den højeste overlevelseshandel blandt de virksomheder, der er etableret i regionen. Det er især branchekendskabet der gør en forskel for de midtjyske iværksættere.

For Region Midtjylland bliver det en udfordring at videreudvikle en spirrende iværksætterkultur. Det sker både gennem information, uddannelse, rådgivning og kapitalformidling.

Efterfulgt af ambitionen om at opnå en høj iværksætterrate ligger der en betydelig udfordring i at have gode tilbud til de ambitiøse og vækstorienterede iværksættere – og få endnu flere iværksættere med vækstambitioner.

Erfaringer fra Viborg Amt peger på, at det rent faktisk kan svare sig med en målrettet og systematisk indsats over for iværksættere. Overlevelseshraten er øget fra 55 procent i 1997 til 66 procent i 2001. For hele landet har overlevelseshraten været uændret. For Viborg Amt har dette betydet en årlig ekstra tilgang på 70 virksomheder med 100 arbejdspladser og en meromsætning på 100 mio. kr.

I Midtjylland har der inden for de seneste godt 10 år været en øget fokus på at styrke iværksætterkulturen.

Iværksætterkultur

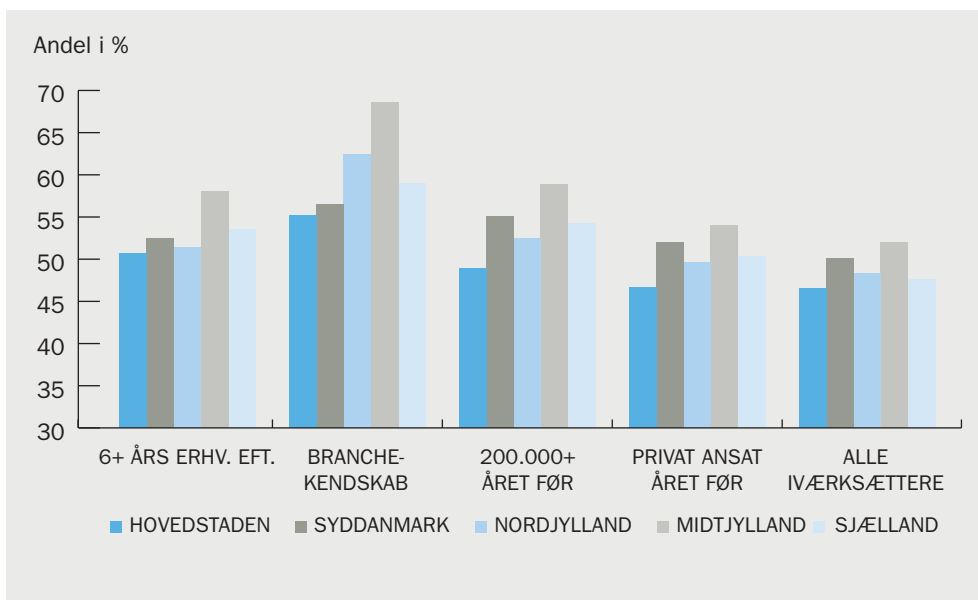
IDEA – The international Danish Entrepreneurship Academy – har med en bred opbakning i regionen som ambition at udvikle iværksætternes kompetencer og fremme iværksætterkulturen i regionen. Det sker gennem udvikling af nye uddannelser og rådgivningsaktiviteter og ved at engagere de etablerede virksomheder i udviklingen.

IDEA har alle iværksættere med et vækstpotentiale som sin målgruppe. En særlig målgruppe er studerende og dimittender fra de videregående uddannelser i hele regionen.

CfE – Center for Entrepreneurship – har med sin forankring i alle de højere læreanstalter i Århus til formål at fremme en innovativ iværksætterkultur og øge antallet af videnbaserede iværksættere.

Her skal blot nævnes initiativerne IDEA og Center for Entrepreneurship. Iværksættere har samtidig i hele regionen fået tilbud om etableringsrådgivning.

Adgang til kapital er en kritisk faktor for de fleste iværksættere. Iværksætteren efterlyser kapital, mens

Andelen af nye virksomheder i 1998, som stadig lever efter fem år, sammenholdt med iværksætterens erhvervsmæssige baggrund.

kapitalformidlerne efterlyser kommercielt interessante forretningsidéer. Fakta er at blot 10-20 pct. af de årlige venturekapitalinvesteringer i de seneste år er gået til Midtjylland, mens hovedparten er gået til Hovedstadsområdet. I Midtjylland er det imidlertid kun en lille del af venturekapitalinvesteringerne der er seed-kapital eller går til opstart af nye virksomheder. Derimod finder investorerne det mere attraktivt at investere i ekspansion af eksisterende virksomheder.

Hvis Region Midtjylland skal tage udfordringerne op på iværksætterområdet, skal vi sikre os, at iværksætterindsatsen er tilrettelagt på en god og effektiv måde – med tanke på at få flere vækstorienterede iværksættere og gerne med et afsæt i anvendelse af ny teknologi. Dette gælder både tilbudene til de enkelte iværksættere og den måde vi organiserer den lokale rådgivning på.

debat

Centrale spørgsmål

- Hvordan videreudvikles en iværksætterkultur i regionen?
- Skal rådgivning være målrettet alle iværksættere – eller skal der være fokus på vækst eller teknologiiværksættere?
- Hvordan skal iværksætterrådgivning organiseres – skal der være én eller flere indgange?
- Hvordan sikrer vi kvalitet i rådgivningen?

Udvikling af eksisterende virksomheder

Ledelse af især mindre virksomheder er en stor udfordring i en globaliseret økonomi. Kan erhvervspolitiske initiativer løfte ledelseskompetencen så flere virksomheder evner at manøvrere på et internationalt marked?

Etablerede virksomheder, store såvel som mindre, udgør rygraden i Midtjyllands erhvervsstruktur og økonomi. Hvis de ikke er internationalt konkurrencedygtige må man frygte det økonomiske fundament vil kollapse. Kompetent ledelse er en vital forudsætning for fortsat vækst og udvikling af regionens virksomheder.

I Midtjylland findes næsten 30 pct. af Danmarks samlede fremstillingsindustri. Vi har samtidig mange virksomheder inden for serviceerhvervene fordelt på alle områder, fra transportservice til vidensservice. Midtjylland er domineret af traditionelle erhverv. Disse er karakteriseret ved lav vækst, et stort pres for at effektivisere produktionen og et stort pres for at udvikle høj kvalitetsprodukter.

I disse år ser vi en transformation af disse erhverv i retning af mere videnbaserede erhverv kendetegnet ved mere teknologitunge produktionsprocesser, højere effektivitet samt faldende beskæftigelse.

Virksomheders udvikling udfolder sig tillige i en globaliseret økonomi og er under påvirkning af hastig teknologisk udvikling og stadig mere effektive informationsstrømme. Der foregår samtidig en nedbrydning af alle barrierer for, at virksomheder kan innovere, producere og handle, hvor som helst og når som helst.

I denne verden består udfordringen for regionens virksomhedsledere i, at de må kende udviklingen og tilpasse sig denne i forhold til egne forudsætninger. Det har gennem de seneste år givet Midtjylland en række styrkepositioner.

De eksisterende regionale styrkepositioner er netop et resultat af, hvordan aktørerne i regionen har kendt markedsudviklingen og udnyttet egne ressourcer til at opnå en stærk konkurrenceposition på markedet. Men er vi også parate til at imødegå morgendagens ledelsesmæssige udfordringer?

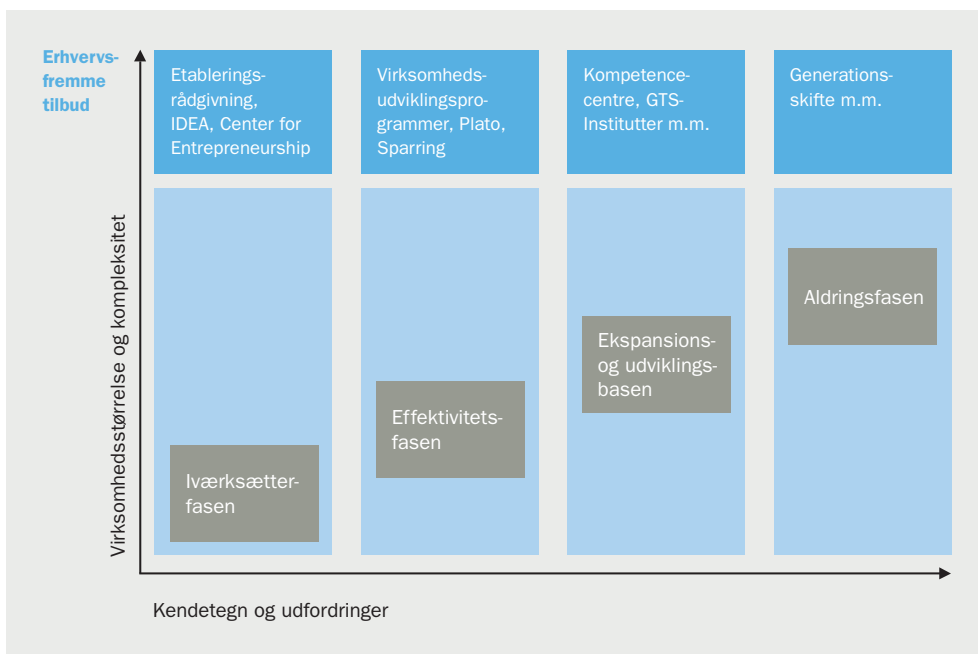
Mindre virksomheder har ofte den rigtige indstilling og kan agere hurtigt, hvilket er gode interne egenska-

ber, når det drejer sig om at være innovative og overleve i et konkurrenceudsat marked. De mangler til gengæld ofte de organisatoriske og ledelsesmæssige ressourcer, når de skal løse krævende udviklings- og omstillingsopgaver.

En vigtig ledelsesmæssig udfordring er at kunne frigøre energi til at prioritere virksomhedernes ressourcer i forhold til innovation og produktivitet. Udfordringerne består bl.a. i:

- At kunne styrke ledelsesformer som fremelsker gode, ansvarlige medarbejdere for eksempel gennem værdibaseret ledelse
- At styrke innovations- og forandringsledelse, herunder udvikling og ledelse af innovationsnetværk
- At udvikle og lede underleverandør- og kundenetværk, hvilket også omfatter ledelse til strategisk udnyttelse af globaliseringens muligheder gennem import, eksport, sourcing med videre
- At udvikle styringssystemer og metoder til at lagre og sprede viden

Med en målrettet indsats for at udvikle virksomheders ledelseskompetencer kan virksomhederne blive mere udviklings- og omstillingsparate. Effekten heraf er øget konkurrenceevne med efterfølgende vækst og velstand i regionen.

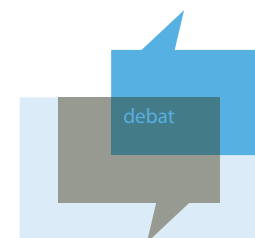

Erhvervsfremmetilbud målrettet udfordringer i en typisk virksomheds udviklingsforløb.

Virksomheden gennemløber typisk en række udviklingsfaser fra nystartet til en moden virksomhed. Hver fase afløses af en ledelseskrise, hvor fortidens måde at lede virksomheden på er en væsentlig begrænsning for dens fremtidige vækst.

I Midtjylland har man gjort en indsats for at styrke virksomhedernes ledelseskompetence ved netop at tage udgangspunkt i ovenstående model for en typisk virksomheds udvikling og vækst. Til hver fase er der

knyttet en række erhvervsfremmeinstrumenter. I Midtjylland er små og mellemstore virksomheder i en årrække blevet tilbudt assistance til udvikling af deres ledelsesmæssige kompetencer gennem programmerne FUTURA, VIVA ("udviklingskompasset" og "chef til leje") og PLATO. Disse tilbud har haft stor effekt. En effektmåling viser at VIVA-programmet har skabt betydelig meromsætning, merværdi og eksport hos de deltagende virksomheder.

Centrale spørgsmål

- Skal Region Midtjylland tage særlige initiativer til fremme af god ledelse i små og mellemstore virksomheder?
- Hvordan forberedes de midtjyske små og mellemstore virksomheder bedst på at agere på det internationale marked?
- Hvordan skal rådgivning til små og mellemstore virksomheder om strategi og ledelse organiseres og foregå?
- Hvilken rolle skal regionens uddannelsesinstitutioner spille?

Vækst gennem menneskelige ressourcer

Midtjyllands erhvervsliv får i fremtiden behov for innovative og højt kvalificerede medarbejdere. Men hvordan sikrer vi, at de er til rådighed? 30 pct. af arbejdsstyrken har i dag ingen kompetencegivende uddannelse og 20 pct. af en ungdomsårgang får ingen erhvervsrettet uddannelse.

Krav til menneskelige ressourcer

Menneskelige ressourcer kan forklare en væsentlig del af forskellene i Danmarks regionale erhvervsudvikling. Menneskelige ressourcer, i form af uddannelse, viden og kunnen, har stor betydning for virksomhedernes evne til at innovere og producere effektivt, hvilket igen har betydning for virksomhedernes konkurrenceevne og overlevelse.

Af samme grund er menneskelige ressourcer blevet en vigtig erhvervspolitisk problemstilling. Det er en erkendelse der også viser sig i den nye lov om erhvervsfremme, som sætter dette punkt på dagsordenen.

Fremtidens krav til kvalifikationer og kompetencer bliver anderledes end dem, den nuværende arbejdsstyrke besidder. I dag har Midtjylland allerede en markant stigende efterspørgsel efter medarbejdere med en videregående uddannelse. Dette skal blandt andet ses i sammenhæng med, at høj kvalitetsprodukter – f.eks. for eksport – især fremstilles af virksomheder, som har mange ansatte med en høj uddannelse.

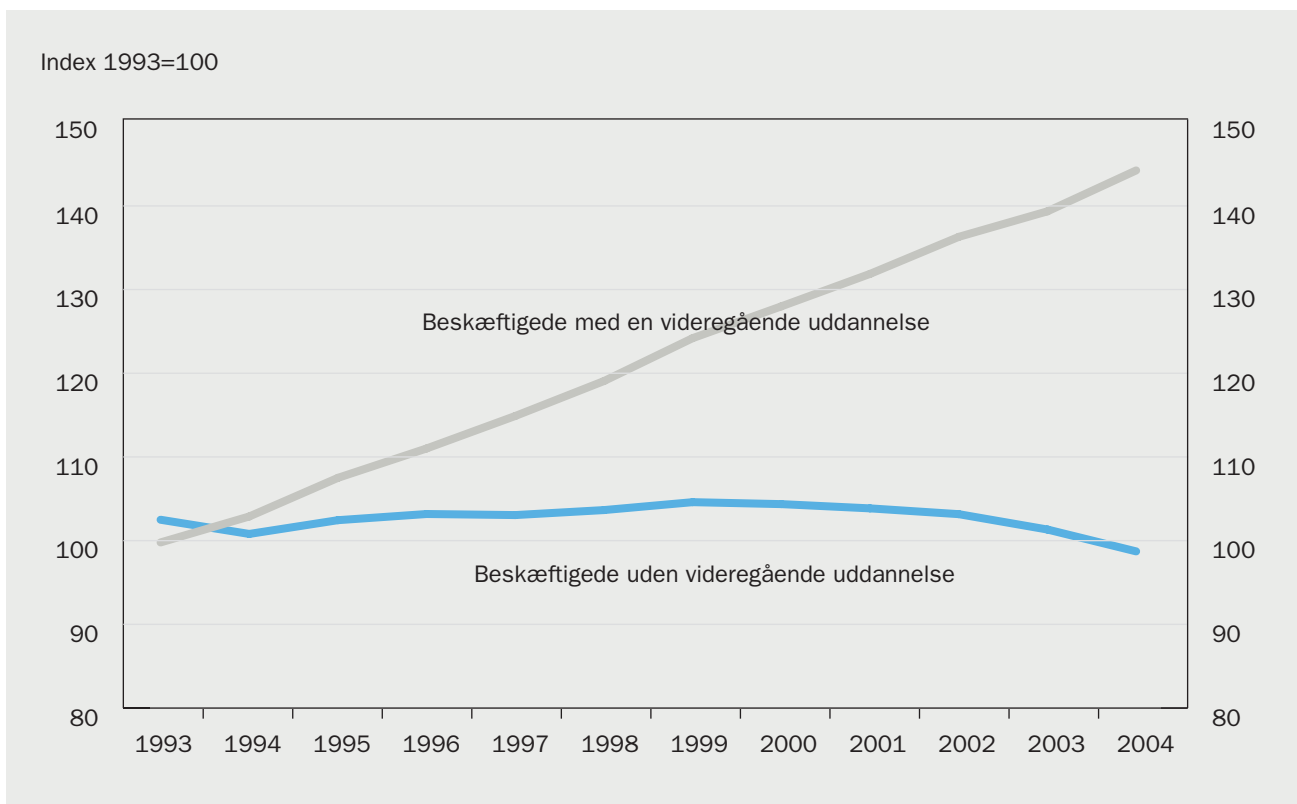
Virksomhederne får i stigende omfang behov for innovativ og højt kvalificeret arbejdskraft på *alle* niveauer. Det er ikke kun de ledende medarbejdere som skal være bredt kvalificeret. Der er også laboranten, smeden, servicemedarbejderen og maskinarbejderen, der skal have gode faglige og sociale kompetencer.

Den samlede arbejdsstyrke i Midtjylland er umiddelbart kendetegnet ved høj stabilitet, lav ledighed, høj erhvervsfrekvens, tilpasningsevne og stor geografisk og faglig mobilitet. Gennem de seneste ti år er pendlingen øget ganske betragteligt. Dette har bidraget til, at arbejdsmarkedet i Midtjylland er blevet meget mere sammenhængende. De seneste år har ført til en tættere sammenknytning mellem Viborg Amt og Århus Amt ved en stigende udpendling af højtuddannede fra Århus Amt og indpendling til Århus af personer med en faglig uddannelse.

Selvom det formelle uddannelsesniveau ligger tæt på landsgennemsnittet, vil vi fortsat stå overfor betydelige udfordringer. Meget tyder nemlig på, at virksomhederne kan få svært ved at rekruttere medarbejdere med de rette kvalifikationer når vi ser nogle få år ud i fremtiden. Næsten 30 pct. af arbejdsstyrken i Midtjylland har ingen kompetencegivende uddannelse og mere end 20 pct. af hver ungdomsårgang får i dag ikke en erhvervsrettet uddannelse. Dette er bekymrende når man tager i betragtning at virksomhederne fremover vil have stadig færre beskæftigelsesmuligheder for ufraglærte. Mange risikerer dermed at blive marginaliserede og virksomhederne kan komme til at mangle de rette medarbejdere.

Samtidig bliver der i de kommende år færre i den erhvervsaktive alder mens andelen af ældre på arbejdsmarkedet, der kun har en grundlæggende uddannelse, vil stige. En stor udfordring bliver derfor at få flere til at tænke i livslang læring, hvilket vil stille nye krav til voksen- og efteruddannelser. Internationalt ligger Danmark i top med efteruddannelse, men de seneste opgørelser viser et markant fald i brugen af efteruddannelse, hvilket især rammer de kort uddannede.

Udviklingen stiller også virksomhederne over for nye krav. Nogle virksomheder udviser allerede et socialt engagement ved at fastholde egne medarbejdere ved sygdom eller nedsat arbejdssevne, og ved at beskæftige

Stigende efterspørgsel efter højt kvalificeret arbejdskraft i Region Midtjylland

personer, der har svært ved at bevare eller opnå fodfæste på arbejdsmarkedet. Det sociale engagement handler desuden om at inddrage nye persongrupper på arbejdsmarkedet, for på længere sigt at sikre et tilstrækkeligt udbud af arbejdskraft.

Der er et sammenfald mellem sociale og beskæftigelsesmæssige prioriteringer, som det bliver en udfordring at udnytte i samspil med virksomhederne, til gavn for den enkelte og for erhvervslivet.

For Region Midtjylland bliver det en hovedudfordring at sikre en løbende udvikling af de menneskelige ressourcer.

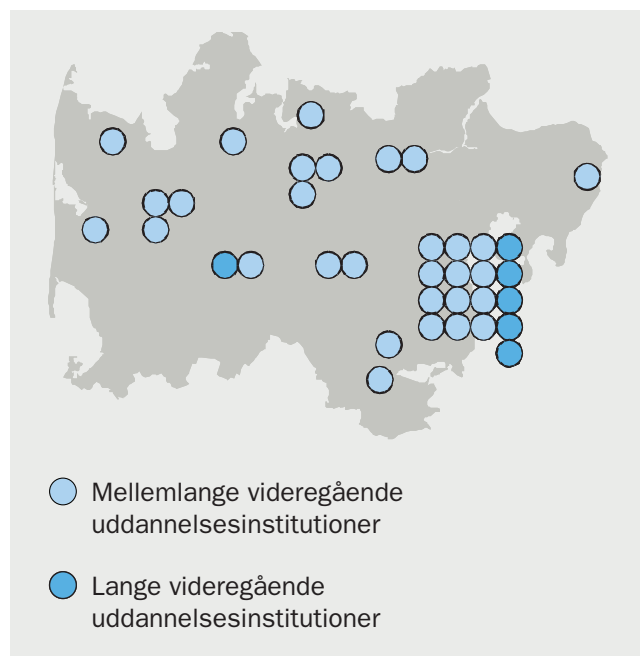
Kompetencer i centrum

Midtjylland har et varieret udbud af uddannelser lige fra længerevarende til erhvervsfaglige uddannelser. Dette udgør et godt udgangspunkt for at styrke de menneskelige ressourcer. Især de erhvervsfaglige og mellemlange videregående uddannelser har en god spredning ud over regionen.

Der er dog samtidig store forskelle mellem den østlige del og resten af regionen med hensyn til lokalisering af både videregående uddannelser og højtuddannede. Det er derfor en væsentlig udfordring at fastholde væksten i den vestlige del af regionen, hvor virksomhederne også har behov for højt uddannet arbejdskraft.

Både myndigheder, uddannelsesinstitutioner og virksomheder skal medvirke til, at de højtuddannede ressourcer i stigende grad spredes – også til den vestligste del af regionen. Samtidig skal de højtuddannede moti-

Vækst gennem menneskelige ressourcer

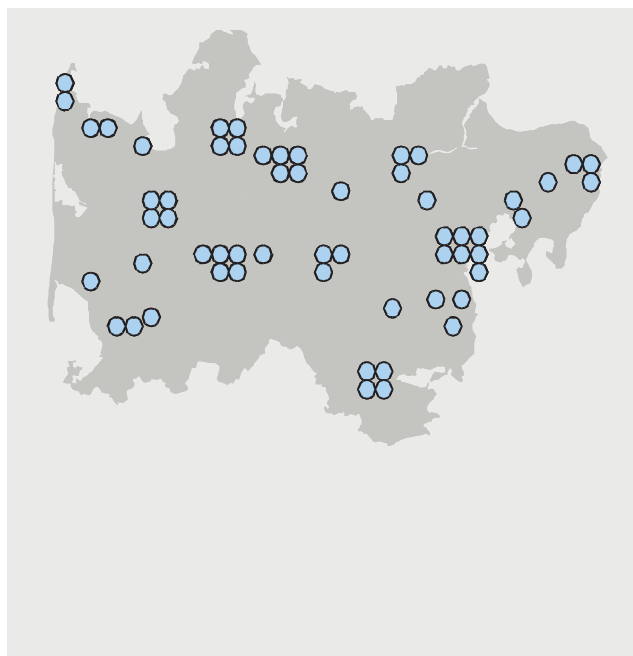

36 uddannelsesinstitutioner inden for mellemlange og videregående uddannelser

veres og inspireres til i endnu højere grad at søge arbejde – og bosætte sig mere spredt i regionen.

Samarbejde

Mange virksomheder arbejder allerede aktivt med udvikling af de menneskelige ressourcer, men der ligger stadig en udfordring i at stimulere og kvalificere alle virksomhederne til at gøre en indsats og til at gøre brug

58 uddannelsesinstitutioner inden for erhvervsfaglige uddannelser

af de tilbud som findes på området. Det offentlige skal kunne imødekomme nye behov. For skal vi lykkes med indsatsen må vi samarbejde. Der er flere gode eksempler på værdifulde samarbejdsprojekter:

- TEKO-centret i Herning og Træ- og møbelcenteret i Skive samarbejder succesfuldt med virksomheder om at sikre at flere unge tager en videregående uddannelse.
- Mange af regionens videnmiljøer arbejder på at regionens branche- eller klyngespecifikke kompetencer kan styrkes.
- Der arbejdes på at styrke virksomhedernes sociale engagement i forhold til at udvikle regionens menneskelige ressourcer og øge udbudet af arbejdskraft. Alle de nuværende amter har erfaringer med udvikling af rummeligheden på arbejdsmarkedet.
- Vejle Amt er medlem af den Europæiske Organisation for Livslang Læring. Organisationen samarbejder med europæiske institutioner og igangsætter projekter inden for efteruddannelse og Livslang Læring sammen med medlemsregionerne.
- For at skabe et fælles grundlag for debat og udvikling af visioner, mål og strategier for kompetenceudvikling har Viborg Amt etableret et Regionalt Kompetenceråd, der fungerer som en platform for debat, nye initiativer og politiske anbefalinger. Et regionalt kompetenceregnskab har været Rådets fælles referenceramme.
- Endelig er der positive erfaringer med et tæt samarbejde mellem amterne og arbejdsmarkedsrådene med henblik på at skabe sammenhæng mellem erhvervs- og beskæftigelsespolitikken.

Hovedparten af de eksisterende initiativer bygger på samarbejde eller tætte relationer mellem virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder og institutioner. En udfordring bliver at udvikle dette samarbejde yderligere både med hensyn til, hvad der skal samarbejdes om og hvordan.

Udviklingen af menneskelige ressourcer gennem erhverv, uddannelse og beskæftigelsestiltag skal være i fokus på den politiske dagsorden. Det stiller nye krav til sammentænkningen af de tre områder – erhvervsliv, uddannelsessystem og arbejdsmarked.

Set fra såvel en politisk som fra en virksomhedsvinkel er det vigtigt at skabe størst mulig sammenhæng (fællesmængde) mellem de 3 cirkler. Herved skabes der synergieffekt i indsatsen i de 3 politikområder.

En synergieffekt der er til gavn for en fremtidig innovativ regional udvikling samtidig med at den afspejler og efterkommer den aktuelle efterspørgsel regionalt.

Erhvervspolitikken sætter nye dagsordner.

Centrale spørgsmål

- Hvordan kan vi udvikle et tættere samspil mellem videregående og erhvervsfaglige uddannelsesinstitutioner?
- Hvilke initiativer kan bane vejen for et stærkere samarbejde mellem virksomheder og uddannelsesinstitutioner om udvikling af de menneskelige ressourcer?
- Hvordan inddrages de bedste internationale metoder til udvikling af kompetencer?
- Hvordan sikrer vi en videreudvikling af samspillet mellem erhvervspolitikken og uddannelses- og beskæftigelsespolitikken?

Oplevelsesregion Midtjylland

Erhverv baseret på oplevelser fylder mere og mere i økonomien. Væksten er høj og det giver jobmuligheder. Hvis Midtjylland kan styrke sig som oplevelsesregion vil det både tiltrække flere besøgende udefra og gøre regionen til et endnu mere attraktivt bosted for borgere og virksomheder.

Kan vi leve af at sælge oplevelser?

Vi lever i en oplevelsesøkonomi, men hvad betyder det egentlig – og kan man leve af det?

Oplevelsesøkonomien er den nye samlede betegnelse for de erhverv, der lever af at sælge oplevelser til privatpersoner og virksomheder. Oplevelsesøkonomien omfatter en lang række serviceydelser, som for eksempel messearrangementer, kultur, koncert- og musikoplevelser, design, mode, sport, medier, forlystelser, events og meget mere.

Turismen er det største område og en væsentlig drivkraft i oplevelsesøkonomien. Turisme er mange ting. Det refererer til en bred vifte af aktiviteter og ydelser fordelt på områder som kystturisme, byturisme, erhvervsturisme, kulturturisme, aktiv ferie med lystfiskeri og golf, med videre.

I sammenhæng med at de fleste har oplevet voksende velstand og har fået mere fritid efterspørger vi i stigende grad goder i form af oplevelser. Den øgede velstand og købekraft har ikke kun været forbeholdt den arbejdende del af befolkningen men har også givet en større købekraft og efterspørgsel efter oplevelser hos børn, unge og ældre. Tænk på hvor mange børn der spiller rollespil. Tænk på hvor mange unge der spiller på mobiltelefonen og tænk på hvor mange ældre der spiller golf.

Det skaber værdi for de virksomheder der kan udnytte vores efterspørgsel efter oplevelser. Oplevelseserhvervene udgør derfor en stor og voksende andel af økonomien, med sine mere end 175 mia. kr. i omsætning på landsplan, og 170.000 fuldtidsbeskæftigede.

Midtjyllands oplevelsesøkonomi

Turisme er en branche med lange og stolte traditioner i Midtjylland. Vi har mange styrker på området med mange og varierede oplevelsestilbud og ikke mindst

natur- og kulturoplevelser. Der er ferieformer for enhver målgruppe med sommerferieområder (kystturisme) i vest til storbyturisme i øst. En række events er kendte og tiltrækker besøgende langt ud over landets grænser.

Oplevelsesøkonomien giver gode muligheder for at skabe image og brande en region eller en by – i forhold til at gøre vores region attraktiv for os selv, for tilflyttere og for besøgende udefra. Specielt kultur og sport har været gode trækkræfter for flere byers image. Eksempelvis har Horsens gennem sit arbejde med at tiltrække internationale musiknavne til byen formået at vende sit image fra fængelsby til kulturby.

I de senere år har vi set regionens sportsklubber placere sig centralt som succesrige, ikke bare i sportslig henseende men også som erhvervsvirksomheder, der skaber værdi, beskæftigelse og lokal identitet. Sport er blevet en vigtig faktor som imageskaber, men også som en markedsføringsplatform for virksomheders produkter.

Oplevelsesøkonomien bidrager også til vækst og udvikling gennem et samarbejde med mere traditionelle erhverv. I oplevelsesøkonomien findes de kompetencer, som virksomheder har brug for, når de skal sælge deres produkt. Oplevelsesøkonomien lever af at skabe

gode historier. Et tættere samarbejde mellem oplevelsesøkonomiens virksomheder og andre erhverv om branding, salg og markedsføring af produkter bidrager til øget omsætning og erhvervsmæssig vækst.

Der er i de senere år gjort meget for at få endnu mere gang i den midtjyske oplevelsesøkonomi. Nogle få eksempler skal nævnes her:

Jylland på tværs: Et nyt webbaseret informationsprodukt dækkende hele regionen, hvor man kan hente inspiration til vandre- og cykelture samt et bredt udvalg af mulige besøgsmaal fra vestkysten til østkysten. Se jylland-paa-tvaers.dk

Dansk Konference Netværk: Netværket er etableret for at markedsføre Vejle og omegn som konference-destination. Netværket henviser årligt 700 kunder hvoraf ca. 50 pct. genplaceres blandt selskabets medlemmer. Se conference.dk

Handicapturisme: For 6 år siden satte Vestjylland det mål, at man ville være det mest handicapegnede feriemråde i Nordeuropa. Det er lykkedes over al forventning. Se ringamt.dk

IT og kultur: Schaufuss Balletten i Holstebro har samarbejdet med CAVI – Center for Avanceret Visuel Interaktion – om nye kunstneriske udtryk for rum, lyd

og lys. Dette giver også teknologien en platform for eksperimenter og udvikling af nye produkter.

Filmmiljøer: For at styrke filmmiljøet i Vestdanmark er der afsat midler i Den Vestdanske Filmpulje til film- og medieproduktion. Filmmiljøet i Århus er styrket med etablering af Filmby Århus. Og i Viborg understøttes filmmiljøet af Animationsværkstedet, hvis uddannelse af animatorer har opnået et internationalt ry.

Uanset om vi kalder det turisme eller oplevelsesøkonomi er det aktiviteter som er vigtige som erhverv – og de kan forventes at blive meget vigtigere i de kommende år. Men det bliver en udfordring at udvikle dette potentiale.

debat

Centrale spørgsmål

- Hvordan kan vi øge samspillet mellem de mange forskellige aktører for at kunne udvikle flere turisme- og oplevelsesprodukter?
- Er der behov for at igangsætte konkrete udviklingsprojekter for at styrke Midtjylland som ny samlet oplevelsesregion – og i givet fald hvilke?
- Hvilken rolle skal offentlige aktører, region og kommuner have i udviklingen af oplevelseserhvervene i Region Midtjylland?
- Hvordan kan Region Midtjylland bedst brandes og markedsføres?

Attraktive yderområder og landdistrikter

Midtjylland får samlet set høj befolkningstilvækst de kommende år, men vore yderområder og mange landdistrikter oplever befolkningstilbagegang. Forskelle og afstande i Midtjylland er dog ikke større end at alle områder kan komme med på vækstvognen. Det vil hele regionen få glæde af.

Behov for vækst i hele regionen

Flere af Midtjyllands yderområder og landdistrikter oplever i disse år en relativ markant befolkningstilbagegang (se diagram under faktasider).

Dette skyldes blandt andet, at de unge flytter til de større byer for at få en uddannelse, og at de ikke flytter tilbage efter endt uddannelse. Udviklingen inden for landbrug og industri betyder tillige, at de arbejdspladser, der forsvinder fra regionens yderområder og landdistrikter, ikke i samme grad bliver erstattet af nye vi-

denbaserede erhverv. Videnvirksomheder etablerer sig typisk tættere på de større byområder, hvor adgangen til viden og højt kvalificerede medarbejdere ofte er bedre.

Når virksomheder lukker eller flytter, bliver det samtidig mindre attraktivt at bosætte sig i yderområder og landdistrikter, og dermed igen mindre relevant for nye erhverv at etablere sig. Statistikken taler sit eget tydelige sprog. Kun 3 ud af 100 nye arbejdspladser i Danmark etableres i disse år i yderområderne.

Hvis vi ikke ønsker yderområder og landdistrikter som rene naturparker eller museumsgenstande – hvis vi gerne vil have erhvervsudvikling, liv og ungdom uden for de større byer – og hvis vi hellere vil drive erhvervs politik end socialpolitik skal der skabes en positiv udvikling.

Det er ikke for sent og det vil gavne hele regionen at skabe vækst i yderområderne. Det er muligt gennem samarbejde at trække udviklingen i den rigtige retning.

Regionale initiativer gør en forskel

Selvom udfordringer for regionens yderområder og landdistrikter er sammenlignelige er der på et praktisk niveau forskel på hvilke aktiviteter, der bedst understøtter en erhvervsmæssig udvikling.

Forskel på yderområder og landdistrikter

Landdistrikter er det åbne land med byer op til 3000 indbyggere. Yderområder består både af landdistrikter og lidt større byer. Region Midtjyllands yderområder er Samsø, Grenaa og den vestlige og nordvestlige del af regionen Ringkøbing, Lemvig, Skjern, samt vestlige dele af Viborg Amt. Der er generelt en positiv befolkningsudvikling i landområder med direkte tilknytning til de lidt større byer, mens egentlige landdistrikter oplever en relativ markant befolkningstilbagegang. Indbyggertallet i landdistrikterne i Region Midtjylland udgør i dag mellem 1/3 og 1/2 af regionens befolkning.

Når vi taler om yderområder og landdistrikter gælder det at uddannelsesniveaue generelt er lavere end det er i regionen som helhed. Her kan der være et større behov for opkvalificering af arbejdskraften og udbud af uddannelser, så de kan indgå i forhold til både nye virksomheders behov, og de omstillingsprocesser som er nødvendige i de ofte traditionelle erhverv, der en del af erhvervsstrukturen her.

For landdistrikter, med direkte tilknytning til større byer, en positiv befolkningsudvikling og betydelig pendling til arbejde i byen, er der på den anden side behov for at gøre det endnu mere attraktivt at bosætte sig på landet. Det drejer sig blandt andet om et udbud af offentlig og privat service og en god infrastruktur.

Der bliver allerede i dag arbejdet på projekter, som har til formål at skabe vækst og udvikling i regionens yderområder og landdistrikter

Der gennemføres vækstsamarbejder blandt andet i det fiskeriafhængige område bestående af Holmsland, Ulfborg-Vemb, Thyborøn-Harboøre og Hanstholm kommuner, ligesom der er vækstsamarbejde for Gretnaa/Nr.Djurs og for Samsø.

Der er flere initiativer som drejer sig om fødevareudvikling og hvorledes især mindre fødevareproducenter kan støttes. I dette regi arbejder aktører som Forsknings- og Udviklingscentret for Fødevarer i Foulum og VIFU (Videncenter for Fødevareudvikling) i Holstebro. En række konkrete projekter har haft en vis succes og kan måske give inspiration til andre i fremtiden. Her skal blot nævnes to.

Små Fødevareproducenters Netværk: For at fremme værditilvæksten i fødevareerhvervet etablerede man i 2003 de "Små Fødevareproducenters Netværk",

som med stor succes blandt andet arbejder med fælles salgsmøder. Initiativet har bredt sig fra oprindelseskommunerne i nordvest til Ribe, Horsens og Silkeborg.

Samsø - Vedvarende Energi Ø: Århus Amt har samarbejdet med Samsø Energi- og Miljøkontor, Samsø Energiselskab og Samsø Kommune om at gøre øen til vedvarende Energi-Ø. Projektet er lykkedes og har skabt beskæftigelse for 35 personer og tiltrækker i dag mere end 1000 såkaldte fagturister årligt. Der er planer om i 2006 at åbne Samsø Energiakademi, som center for kurser, konferencer og seminarer om vedvarende energi, ligesom flere højere læreanstalter knytter Ph.d.-studerende til stedet.

Endelig skal det nævnes at Sallingsund kommune sammen med borgerne og andre aktører har gennemført projekt "Fremtidsbilleder i Sallingsund", som med en række aktiviteter har givet genlyd over hele landet, og frem for alt bidraget til stigende befolkningstilvækst i området.

Afstandene og forskellene mellem områderne i regionen er ikke større end at også yderområderne kan komme med på vækstvognen. Det er vigtigt at vi i den nye Region Midtjylland forholder os til hvordan vi kan styrke, prioritere og supplere med projekter, som kan bringe os videre ud af den negative spiral.

Centrale spørgsmål

- Hvilke typer af projekter kan igangsættes for at bidrage yderligere til erhvervsudvikling i yderområderne og landdistrikterne.
- Skal der gøres en særlig indsats for at opkvalificere arbejdskraften i yderområderne og landdistrikterne udover det vi gør i dag?
- Hvad kan der gøres for at styrke bosætningen i yderområderne og landdistrikterne?
- Hvordan kan vi yderligere styrke forbindelsen mellem videninstitutioner m.v., der er beliggende i centrene og yderområder og landdistrikter?

Region med udsyn

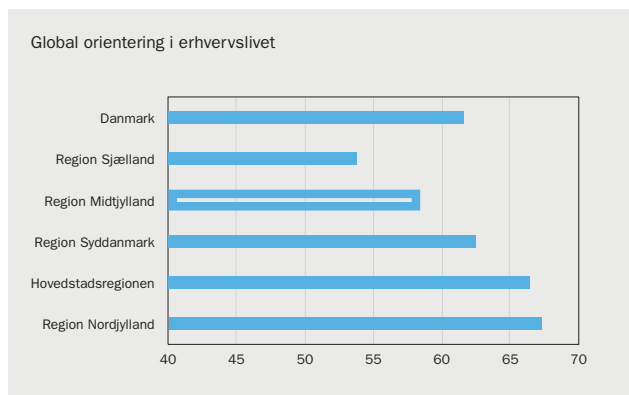
Globaliseringen fejer ind over Midtjylland og ændrer vilkårene for alle i og omkring erhvervslivet. Det gælder for virksomheder i alle brancher. Det gælder for videns- og uddannelsesinstitutioner, og det gælder for myndigheder, som skal skabe de bedste rammer for vækst.

Globaliseringsudfordringen

En global orientering og en stigende eksport kendetegner i dag erhvervslivet. En stigende del af vores velstand – og af den samlede beskæftigelse – er afhængig af den eksportorienterede produktion.

På den baggrund er det bemærkelsesværdigt at der er en lavere andel af virksomheder i Midtjylland end i de fleste andre regioner, der opfatter sig selv som globalt orienterede.

Det er en udfordring vi må forholde os til for manglende global orientering er en trussel mod at vi kan opretholde et højt velstandsniveau i regionen i fremtiden.

Andel af virksomheder, der opfatter sig selv som globalt orienterede (pct.)

Globaliseringen stiller os alle overfor nye udfordringer og muligheder. For den eksporterende del af erhvervslivet er udfordringen at virksomhederne både møder nye konkurrenter og hårdere konkurrencevilkår på traditionelle såvel som nye markeder.

Lokalt orienterede virksomheder oplever også øget konkurrence fra udenlandske aktører på det lokale marked, og via stigende krav fra deres lokale kunder, som arbejder internationalt.

Viden- og uddannelsesinstitutionernes hovedudfordring er at inddrage de bedste internationale erfaringer til at udvikle bedre uddannelsesstilbud. Og levere kvali-

ficerede kandidater med forståelse for og viden om den globaliserede økonomi.

Udfordringen til myndighederne og andre offentlige aktører er tilsvarende stor. I det omfang det kan hjælpe virksomheder og videns- og uddannelsesinstitutioner, skal regionens offentlige aktører orientere sig og kunne agere internationalt.

Det drejer sig mere end nogensinde før om at kunne indgå professionelt i internationale samarbejder, at kunne kæmpe for regionale erhvervsmæssige interesser i internationale fora og i det hele taget at kunne repræsentere regionen samlet udadtil på en måde så private aktørers internationale markedsadgang lettes.

Nye virksomheder og investorer skal også finde det attraktivt at placere aktiviteter og investeringer i regionen. Fordele ved at investere i ny produktion i Midtjylland må synliggøres internationalt – og vi skal være parate til at servicere internationale investorer og modtage udenlandsk, højt kvalificeret arbejdskraft.

En region med udsyn

I Midtjylland er mange virksomheder såvel som offentlige institutioner globalt orienteret. Udfordringen bliver ikke blot at styrke den globale orientering, men også at prioritere og koordinere initiativer og skabe samarbejde som kan styrke hele regionens erhvervsliv

på den mest effektive måde. Den ny regions samlede størrelse, ressourcer og kompetencer giver her en række muligheder som kan udnyttes. Flere initiativer er taget eller er under planlægning.

De senere år har flere af regionens aktører fokuseret på etablering af konkrete internationale samarbejdsrelationer med andre regioner og inden for særlige segmenter som for eksempel energi og miljø, uddannelse samt sundhedsområdet.

EU-repræsentationskontorer. I forhold til EU er der etableret repræsentationskontorer, som varetager regionale og kommunale interesser og i mange tilfælde også servicerer virksomheder. Århus-kontoret i Bruxelles, som åbnede i 1990, var ét af de første danske repræsentationskontorer.

Virksomheders internationalisering. Erhvervsfremmeaktører har i flere år arbejdet på at øge virksomhedernes kendskab til EU og andre internationale forhold. Det handler her helt konkret om at give oplysning, der er relevant og nærværende for den enkelte.

Europæisk netværkssamarbejde i forskning. Flere aktører har fokuseret på udviklingen af europæiske netværk og forskningsprojekter under blandt andet EU's 5. og 6. Rammeprogrammer for teknologiudvikling.

Nordsøkommissionen, har haft regional deltagelse fra især Viborg, som i perioden fra 1995-2004 har varetaget formandskabet. Kommissionen bygger på et samarbejde mellem 70 regioner og udgør et stærkt talerør i nordisk sammenhæng.

Development of New Business Opportunities (DBO), som tilbyder forskellige services til virksomheder med interesse i det ungarske, tjekkiske og slovakiske marked. Kontoret fungerer supplerende i forhold til de officielle danske repræsentationer (ambassadernes handelsafdelinger), som man i øvrigt har fået etableret et godt forhold til og i vekslende omfang samarbejder med.

Vestdansk Investeringsfremme, er en ny type samlende samarbejde for regionens aktører og det statslige Invest in Denmark. Formålet er at professionalisere og styrke investeringsfremme i Vestdanmark. Initiativet forventes igangsat i januar 2006.

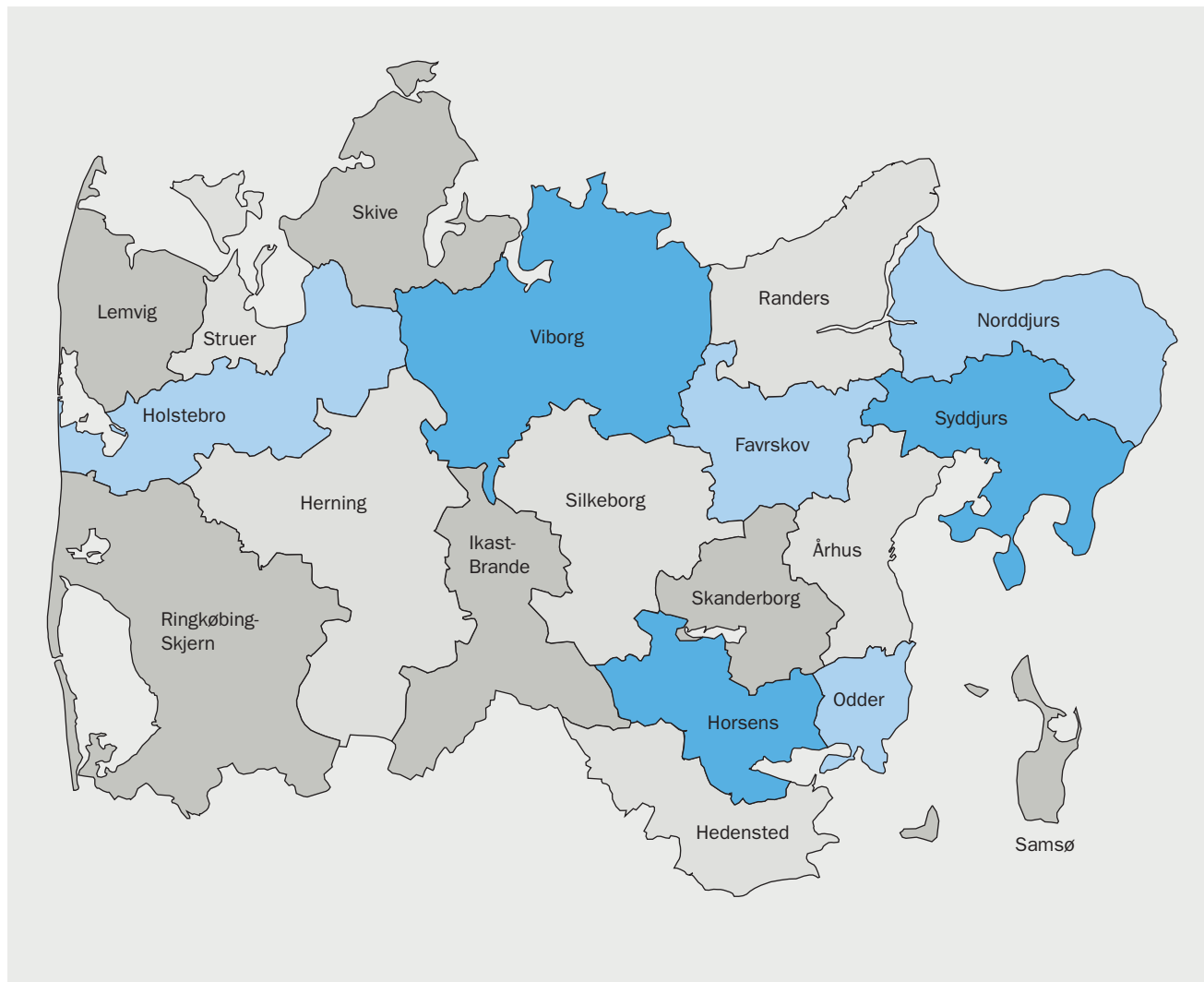

debat

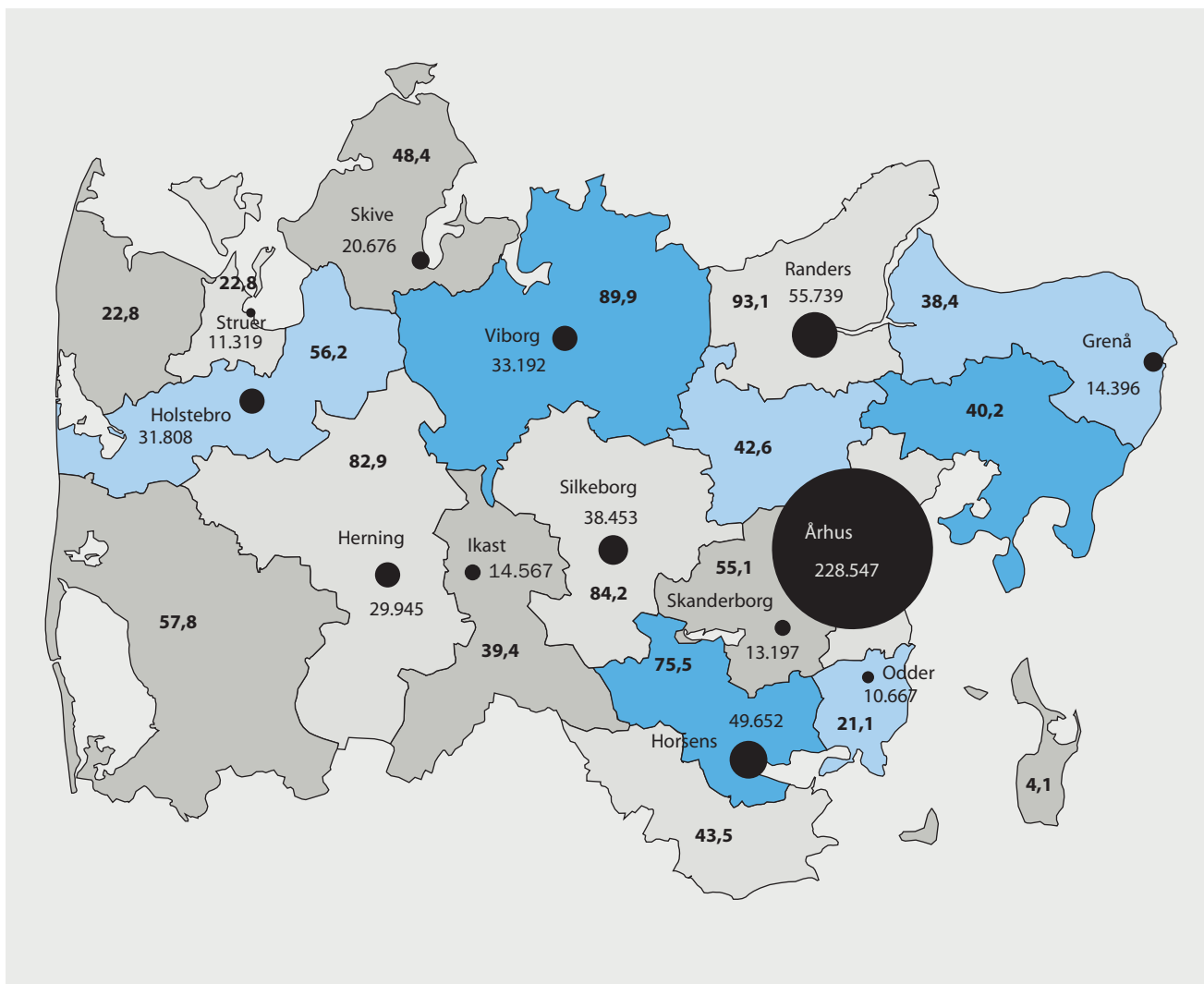
Centrale spørgsmål

- Hvilke nationale og internationale samarbejdsrelationer er vigtige for at udvikle regionen?
- Hvordan kan regionens aktører og institutioner samarbejde om at internationalisere virksomheder og uddannelses- og forskningsinstitutioner? Og er der behov for sammentænkning og koordinering af de internationale initiativer?
- Hvordan kan Region Midtjylland tiltrække flere internationale investeringer?

Fakta om Midtjylland

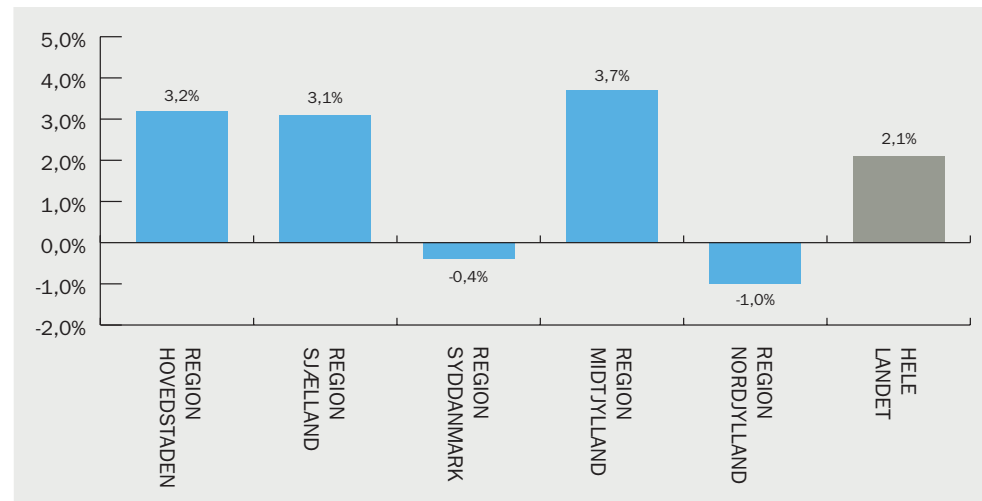

Region Midtjylland med kommuner

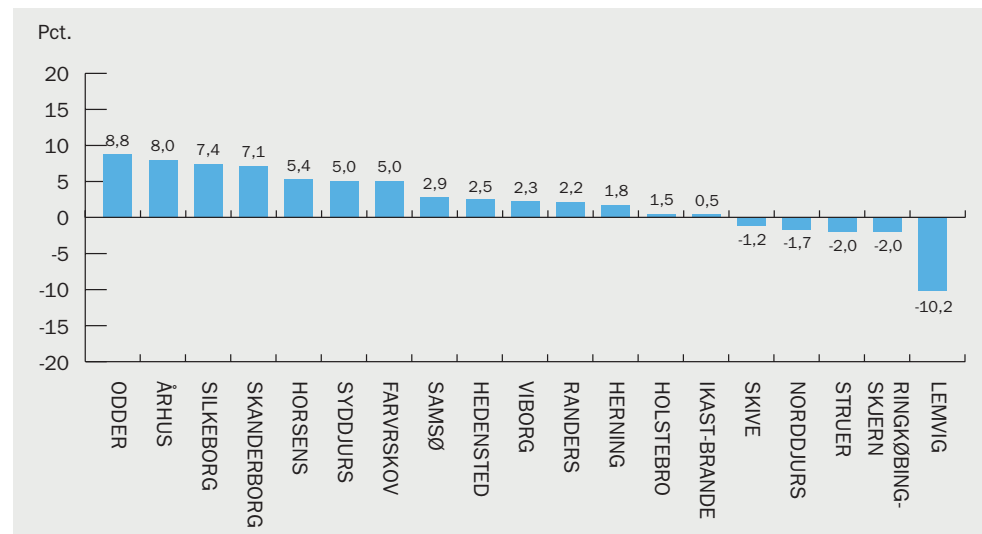

Indbyggertal (i 1000 pers.)
i Region Midtjyllands kommuner
samt de største byer i regionen

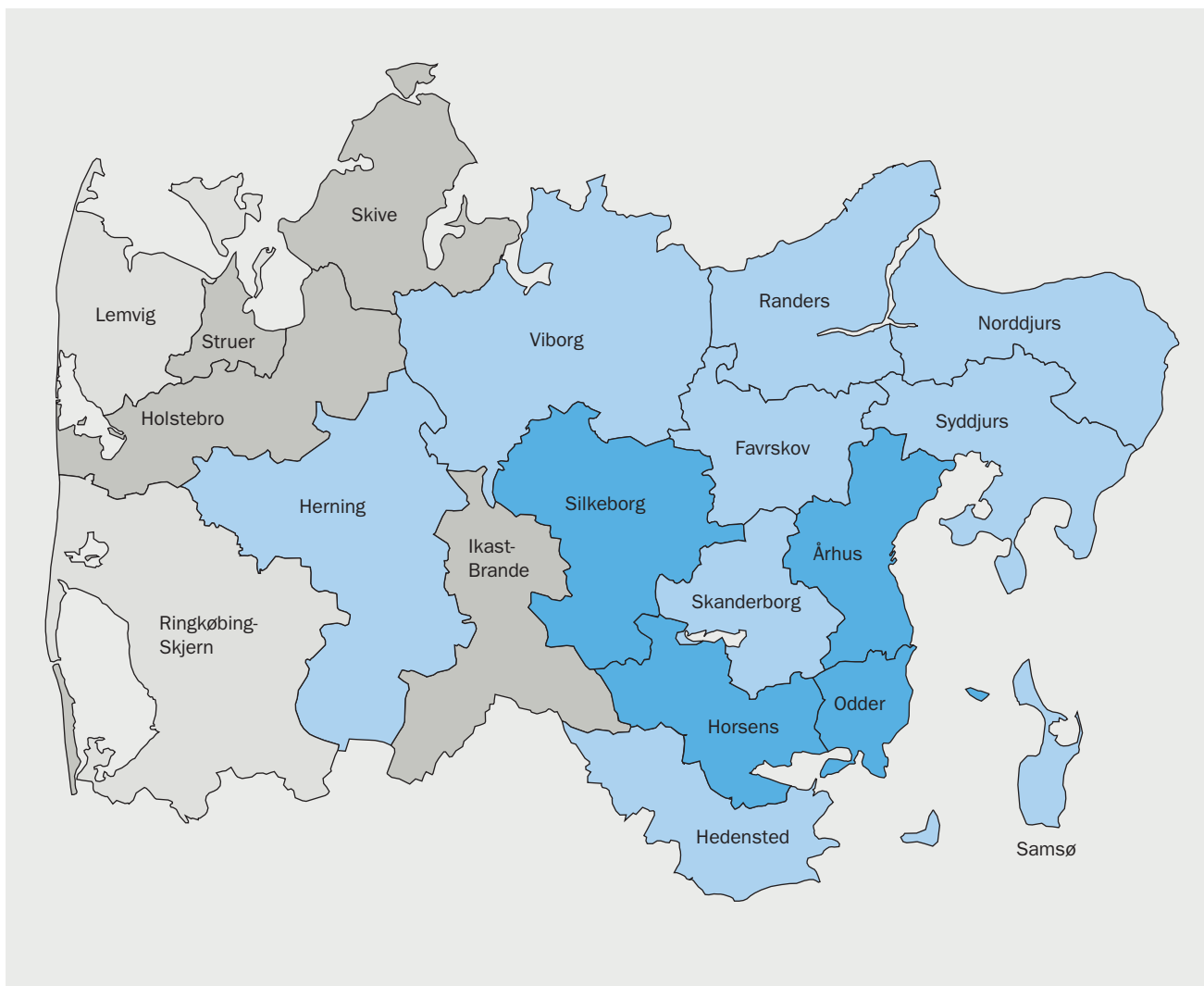
Fakta om Midtjylland

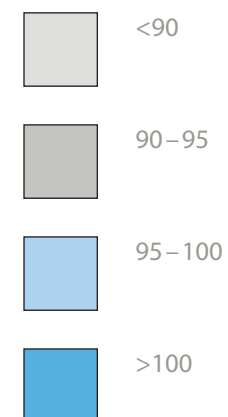
Forventet relativ befolkningstilvækst fordelt på regioner 2004–2020

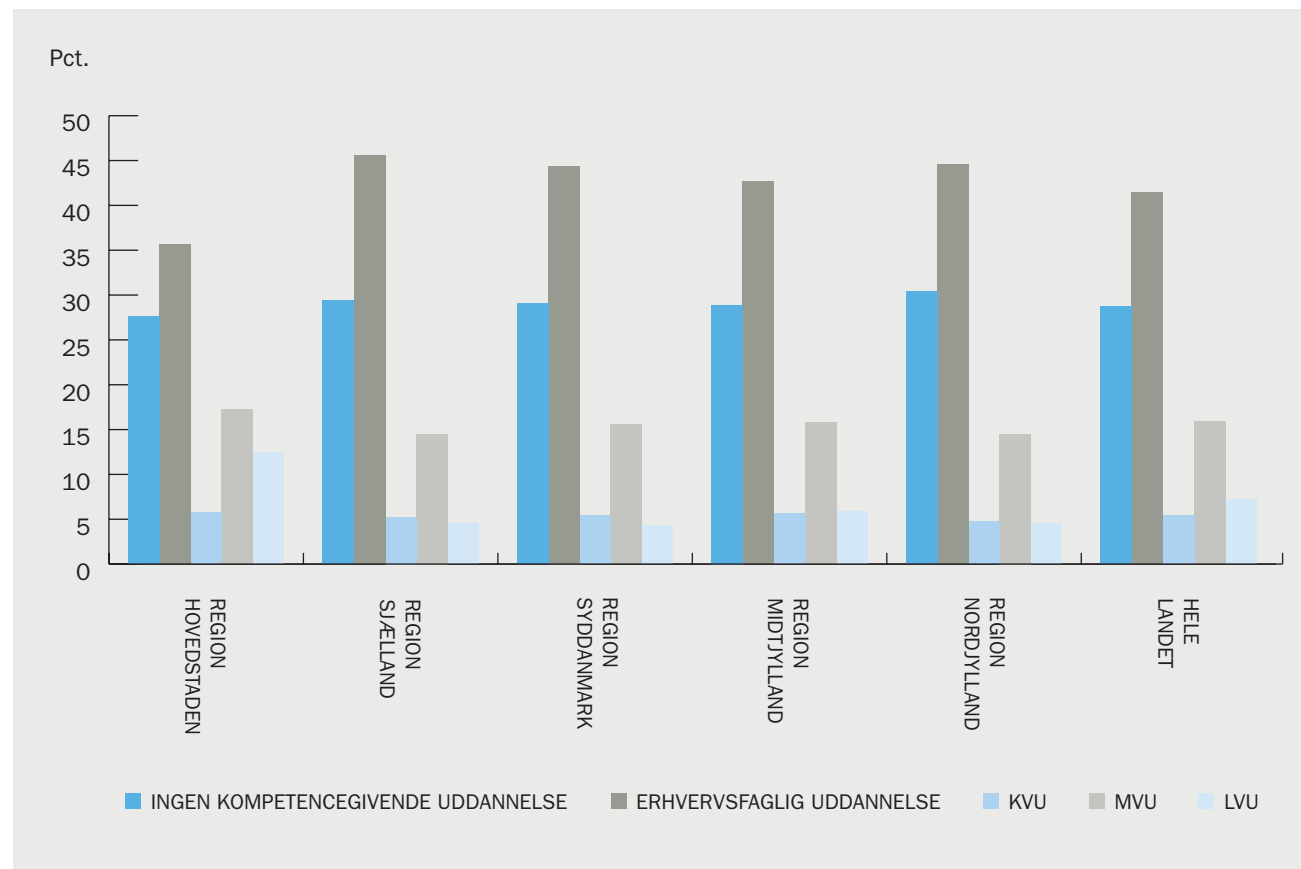
Forventet relativ befolkningstilvækst fordelt på midtjyske kommuner 2004-2020

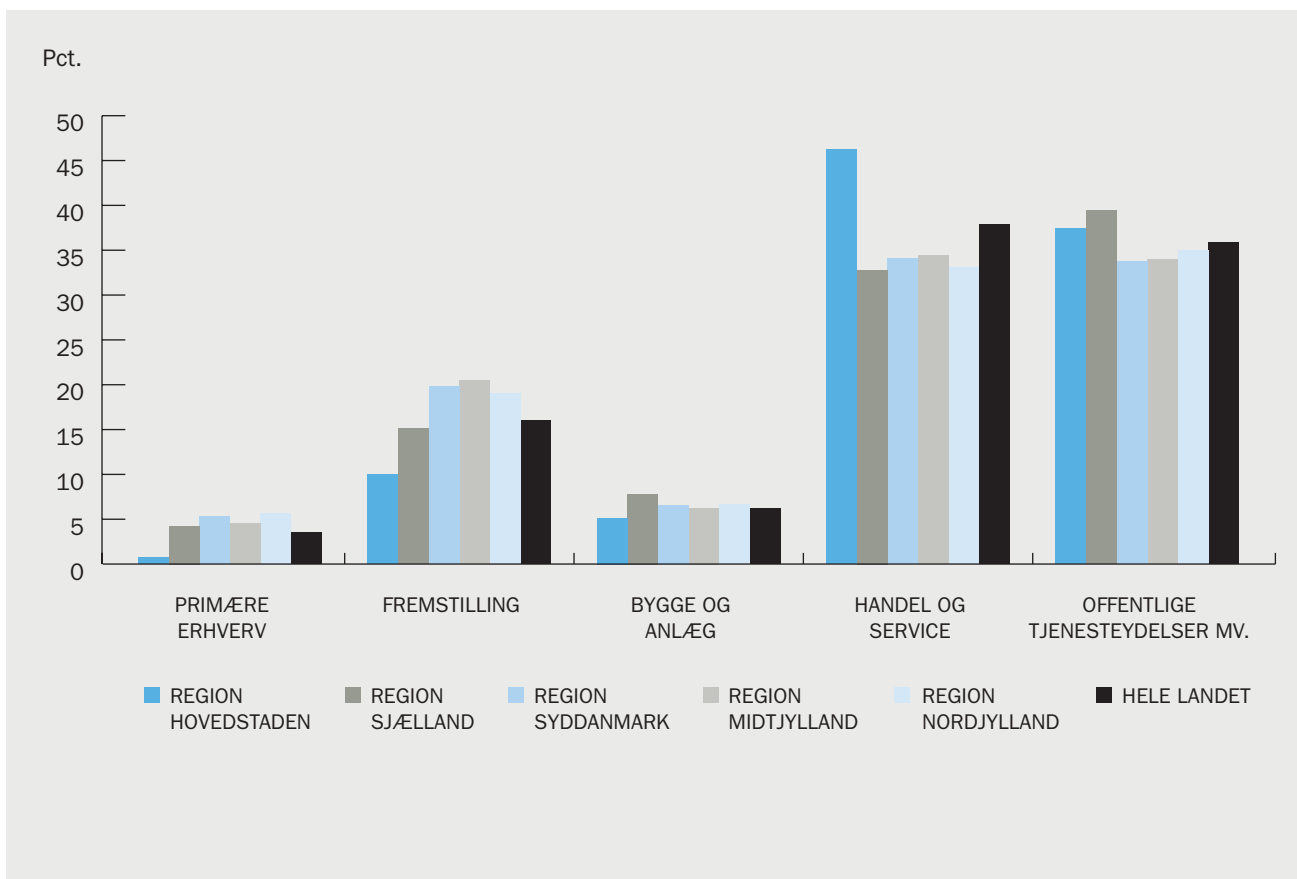
Nettotilflytning 2001–2003
(antal tilflyttere pr. 100 fraflytter)

Fakta om Midtjylland

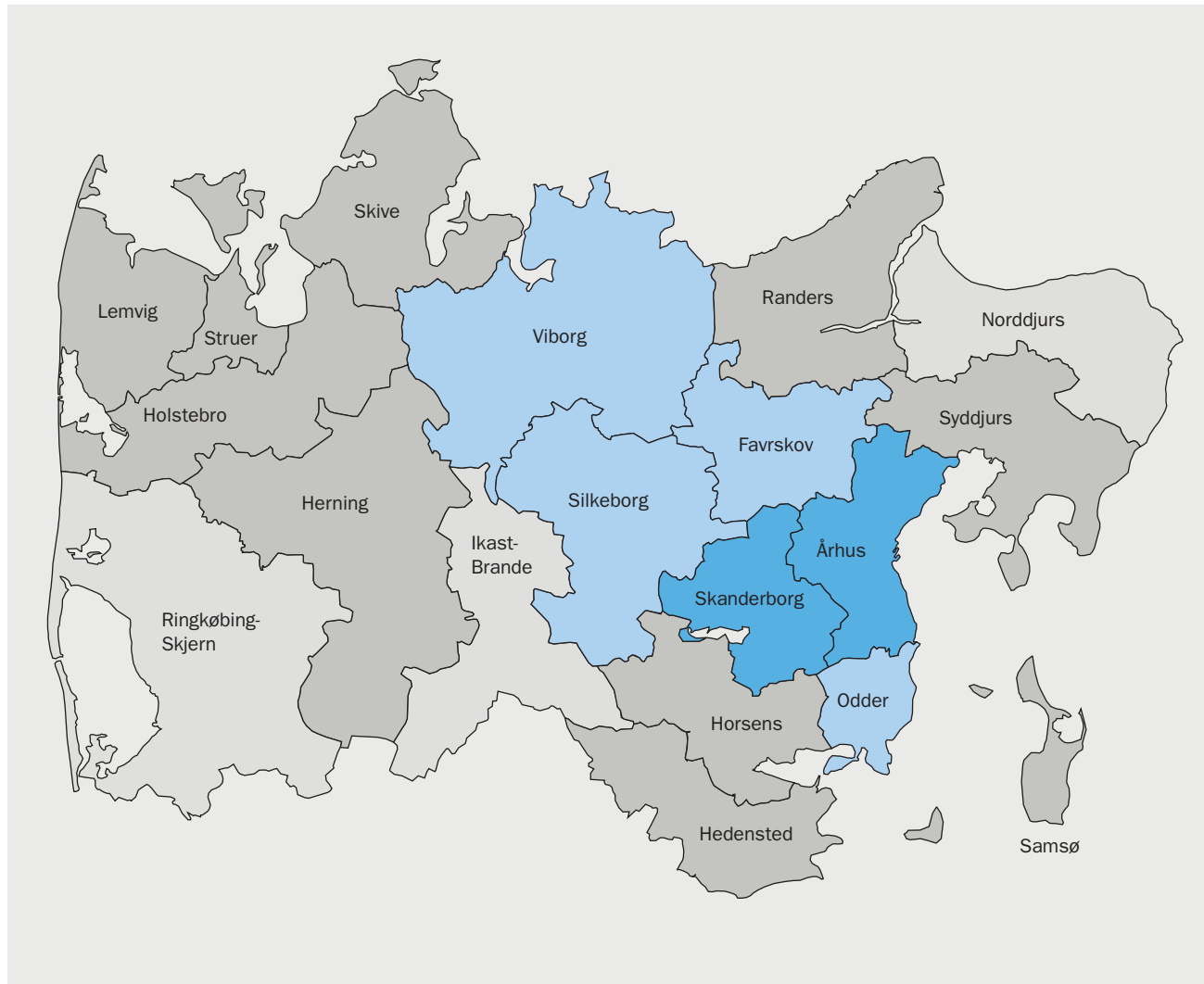

Regionernes uddannelsesprofil for
beskæftigede 2004

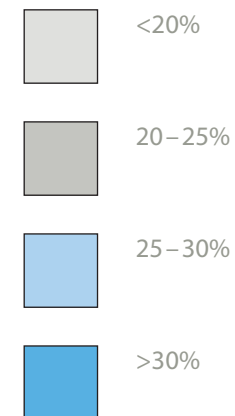

Regionens erhvervsprofil efter beskæftigede fordelt på sektorer

Fakta om Midtjylland

Andel af de beskæftigede med videregående uddannelse

Kilder

Figurkilder

Side 11: Produktivitetsudviklingen i Region Midtjylland. Kilde: Dansk Industri og Danmarks Statistik 2004.

Side 15: Portræt af iværksætterne i Danmarks nye regioner. Kilde: Københavns Amt, januar 2005.

Side 17: Virksomhedernes udviklingsfaser, Regional erhvervsudvikling med effekt. Kilde: Viborg Amt 2005.

Side 19: Stigende efterspørgsel efter højt kvalificeret arbejdskraft i Region Midtjylland. Kilde: Dansk Industri og Danmarks Statistik.

Side 20: Uddannelsesinstitutioner. Kilde: Undervisningsministeriet 2005.

Side 26: Global orientering i erhvervslivet. Kilde: Dansk Industri 2004.

Side 28: Faktasider. Kilde: www.regionmidtjylland.dk, 2005.

Billedkilder

Side 7: TEKO, Birk Centerpark.

Side 9: IT-byen Katrinebjerg.

Side 11: IT-byen Katrinebjerg.

Side 13: Printkort, Foto: Niels Åge Skovbo, Scanpix.

Side 15: TEKO, Birk Centerpark.

Side 17: IT-byen Katrinebjerg.

Side 19: Vejle Idrætshøjskole, Foto: Martin Dam Kristensen, Scanpix.

Side 21: Vitus Bering Danmark, Foto: Lars Aarø, Fokus.

Side 23: Skjern Å.

Side 25: Sommerlandskab, Foto: Kirsten Klein, Scanpix.

Side 27: Globus, Foto: Tomas Bertelsen, Scanpix.

Denne fakta- og debatpublikation skal inspirere til dialog om centrale udfordringer og perspektiver for vækst i den kommende **Region Midtjylland**.

Publikationen drøfter problemstillinger inden for innovation, teknologianvendelse, virksomhedsudvikling, menneskelige ressourcer, oplevelsesøkonomi, yderområder og landdistrikter samt internationalisering.

